

Kıymetli cemaatimiz sohbetimize başlamadan önce bizleri mahlukatın içinde insan olarak yaratması ve insanlar içinde de İslamla , mahlukatın insan olmakla mahlukatın şereflendirilmesi ve bizleri sayısız nimetlerle donatması sebebiyle Rabbimize kainattaki zerrin adedince hamdediyoruz. Rabbimiz hamdlerimizi kabul eylesin! Dinde ve dünyevî hayatımızda bizlere her daim örnek olan iki cihan serveri edendimiz Hz. Muhammed Mustafa (s.a.s) kainattaki zerrin adedince salat ve selam olsun! Rabbimiz Efendimizin şefaatine mülkümüzü nail eylesin. Kur'an ve sünnetin nurlu yolundan rabbim bizleri ayırmasın inşallah! Rabbim birliğimizi, beraberliğimizi daim eylesin. Kalplerimizi ve gönüllerimizi iman ve Kur'an'dan yoksun eylesin. Dünya ve ahirette bizlere her daim iyilik ve güzellikler ihsan eylesin inşallah! Cumanız bereketli olsun.. Bu haftaki Cuma sohbetimize sizlere iman, ibadet ve salih amelden bahsedeceğim inşallah. Öncelikle bu kavramların sözlük ve ıstılah anlamları üzerinde durmak istiyorum. İmanın Tanımı; Sözlükte "birini sözlüyle tasdik etmek, sözlüyle tasdikini kabul etmek, gönül huzuru ile benimsemek, karşısındakine güven vermek, şüphesiz yere vermeden kalpten tasdik etmek; eman vermek, emin kılmak" anlamlarına gelen im, ıstılahta, Hz. Peygamber'in Allah'tan getirdiği ve zarfı diniyye olarak bilinen hükümleri, haber verdiği şeyleri tereddüt kabul ile bunların gerçeğe ve doğru olduğuna inanmak demektir. İslam bilginleri arasında imanın tanımı ve mahiyeti konusunda bazı farklılıklar bulunmaktadır. İman sadece kalp ile bilmek veya dil ile ikrardan ibaret şeklinde tanımlayanlar olmuştur. Ancak Ehl-i Sünnet ve Cemaat'ten Eş'arî ve Maturîdîler imanın, kalp ile tasdik olduğunu, Ebû Hanîfe ise kalp ile tasdik ve dil ile ikrar olduğunu söylemiştir. Buna karşılık bazı âlimler de, kalp ile tasdik, dil ile ikrar ve organlarla amel etmek olarak kabul etmişlerdir. İmanın esasları Allah'ın varlığına ve birliğine, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kader ve kazaya, yani hayır ve şerrin Allah tarafından yaratıldığına inanmaktır. İmanın Allah katında makbul olabilmesi için; imanda şüphesiz bulunmayıp kalben kesin olarak inanılması, bütünüyle kabul olması (inanılması gereken şeylerin tamamına inanılması), imanın ve ibadete şirk karıştırılmaması, yeis halinde olmaması (ölmekten ve ilahî azapla karşılaşmadan önce olması), dince kutsal sayılan şeyleri, yetleri, din hükümleri kullandığı ve emredilmediği şeyleri yapmaması gerekir. (F.K.) (DİB Yay. Dini Kavramlar Sözlüğü; İbadet'in Tanımı; Sözlükte "itâat etmek, boyun eğmek, kulluk etmek, tevazu göstermek, ilahî edinecek; din ıstılahında, mahlukatın insanın nefsinin arzusu hilafına Rabb'ına tazim içinde yaptığı fiil ve niyete bağlı olarak yapılmasında sevap olan ve Allah'a yakınlık (kurbet) ifade eden şuurlu itâat" anlamına gelir. İbadet; boyun eğmenin, itâat etmenin, saygı göstermenin ve kulluğun en son noktasıdır. Kur'an'da Allah'a ve Allah'tan başkalarına ibadet konusu edilmiştir. 82 âyette Allah'a ibadet kavramı kullanılmıştır. İnsan, Allah'a ibadet içinde yaratılmış (Zakariyat, 51/56), bütün Peygamberler, insanları Allah'a ibadet etmeye davet etmişler (Bakara, 2/83), kendileri de Allah'a ibadet etmişlerdir (Ra'd, 13/36). Kur'an'da hem "ey insanlar" (Bakara, 2/21) hem de "ey mahlukatın" (Hac, 22/77) hitabı ile Allah'a ibadet edilmesi emredilmiş ve ibadetin ihlasla (Beyyine, 98/5) ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmadan yalnız Allah'a yapılması istenmiştir (Nisâ, 4/36). Kur'an'da ibadet kavramının; tevhid (Nisâ, 4/36), itaat (Bakara, 2/172), dua (Mahlukatın, 40/60),

boyun eğmek (tevâciz, tezelli, huşûc ve istikâc) (Fâciz, tiha, 1/5), âcizman ve sâcizli amel (Nisâciz, 4/172, 173), Allah'ı tesbih ve secde (A'râciz, f, 7/206), Allah'ı bilmek ve tanımak gibi (Zariyâciz, t, 51/56) geniş bir anlamı vardır. Dolayısıyla Kur'ân'da ibâcizdet kavramı; Allah'ın varlığını ve birliğini ikrar etmek, kitap ve Peygamberlerini doğrulamak, Allah'ın razı olduğu şeyleri yapmak, Allah'ın hâcizkmâcizne razı olmak, nimetlerine şükretmek, musâcizbetlere sabretmek, insan haklarına saygı göstermek, onlara şefkat ve merhamet etmek gibi âcizman, ahlâcizk, namaz, hac, zekat, oruçcedil, cihad, evlenme, boşanma, helâcizl-haram, mâcizras, ticaret, ahde vefa, yemin, keffâcizret vb. İslâcizm'in bâciztâcizn ahkâmını uygulamayı, emir ve yasaklarına riâcizyeti ve Allah'ın sınırlarını korumayı ifâcizde eder. Uygulama itibariyle ibadetler, 4 kısma ayrılır: 1- âcizmâcizn, ihlas, niyet, tefekkâcizr, marifet, sabır, takva, havf ve reca gibi kalbâciz-batînciz ibadetler. 2- Namaz, oruçcedil; dil ile zikir, tesbih, tehlil, tekbir, tahmid ve dua, ana-babaya iyilik, insanlara iyi muamele ve sıla-i rahim gibi vâcizcut azalarıyla yapılan ibadetler. 3- Zekat, sadaka, yakınlarla ve fakirlere yardım, Allah yolunda infak gibi mal ve servetle yapılan ibâcizdetler. 4- Hacca gitmek, malı ve canı ile cihat etmek gibi hem mal ve hem de bedenle yapılan ibâcizdetler. Bir amelin ibâcizdet olabilmesi iâcizdin; kişide âcizmâcizn, niyet ve ihlâcizs olması ve ibadetin İslâcizm'a uygun olması gerekir. (İ.K.) (DİB Yay. Dini Kavramlar Sözlüğü) Salih Amel'in Tanımı; Sözlükte "yararlı, iyi ve güzel amel" anlamına gelen amel-i sâcizli, din dilinde; âcizmanın gereği olarak ihlas ve iyi niyetle yapılan, Kur'ân ve sâciznnete uygun olan her tâcizrlâciz; sâcizz, fiil ve davranışlara denir. Kur'ân'da yetmiş iki âcizyette "amel-i sâcizli" "âcizman" ile birlikte geçmiştir, âcizman edip amel-i sâcizli işleyenlere mağfiret, bâcizyâcizk mâcizkâcizfat ve cennet vaat edilmiştir (Bakara, 2/25; Mâcizide, 5/9). İslâcizm bilginleri "amel-i sâcizli"; farz, vacip, sâciznet, mâcizstehap ve mendup kısımlarına ayırmışlardır. Namaz kılmak ve zekat vermek gibi ibadetler amel-i sâcizli olduğu gibi, dâcizrâcizstlâcizk, doğru sâcizzâcizlâcizk ve meşru bir işte âcizoluk âcizocuğunun rızkını temin iâcizdin âcizalışmak da sâcizli ameldir. Allah'ın rızasına uygun olan her amele sâcizli amel diyebiliriz. Tevbe sâcizresinin yâcizz yirminci âcizyette mâcizminlerin Allah yolunda âcizlık, susuzluk, yorgunluk ve sıkıntıya uğramaları, bir yeri zaptetmeleri, kâcizfirlere karşı zafer kazanmaları sâcizli amel olarak ifade edilmiştir. Sâcizli amel ile sevap elde edebilmek iâcizdin insanın mutlaka âcizmanın bulunması ve şirkten uzak olması gerekir (Kehf, 18/110). âcizman, ibadet, Allah ve peygamberin emir ve yasaklarına uymak amel-i sâcizli kavramına dahildir (Kehf, 18/30; Buhâcizrâciz, âcizmâcizn, 18 (II, 12). Kur'ân'da âcizman edip sâcizli amel işleyenlerin, yaratıkların en hayırlıları olduğu bildirilmiştir (Beyyine, 98/7). Allah'ın rızasına uygun olmayan her tâcizrlâciz; inanâcizdin, sâcizz, fiil ve davranışlara amel-i gayr-i sâcizli denir. Bu kavram, sâcizli amelin zıddı olup Kur'ân'da bir âcizyette geçmiştir (Hâcizd, 11/46). Sâcizli olmayan amel, Kur'ân'da amel-i seyyie olarak da ifade edilmiştir. Amel-i seyyie; sâcizzâcizkte kâciztâciz ve zararlı amel anlamına gelen bu tabir, din dilinde, Allah ve peygamberin emir ve yasaklarına uygun olmayan, sahibinin gâciznaha girmesine sebep olan sâcizz, fiil ve davranışlara denir. Bu tâcizbir Kur'ân'da amel-i sâcizli'in zıddı olarak kullanılmıştır (Tevbe, 9/102; Fâciztir, 35/10; Mâcizmin, 40/58). Nisâciz; sâcizresinin 123. âcizyette "Kim kâciztâciz; bir amel işlerse onunla cezalandırılır" denilmiştir. (İ.K.) (DİB Yay. Dini Kavramlar Sözlüğü) âcizman, kalbin ameldir. âciznkâciz; imanın yeri kalptir. Kuran'ı Kerimde imanın kalbe ait bir salih amel olduğu, Nuh (a.s.) ın oğlunun Allah'ın inkar ve isyan etmesini salih olmayan bir amel işlediği ifade edilerek bildirilmiştir:

قَالَ
يَانُوحُ
إِنَّهُ
لَيْسَ مِنْ
أَهْلِكَ
إِنَّهُ
عَمَلٌ
غَيْرُ
صَالِحٍ ق ق(Allah) ey Nuh! O
(gemiye binmeyen) oğlun senin ailenden değildir. Oقnun yaptığı salih olmayan bir
ameldirق (Hud, 11/46).قBu ayet-i kerimeden ilk salih amelin iman olduğunu
anlıyoruz. Yine bu anlamda diğer bir ayette şudur: Salih amel, Kuranقda iman anlamında,
kق kelimesinin zıddı olarakق kullanılmaktadır: ق
كَفَرَ
فَعَلَيْهِ
كُفْرُهُ
وَمَنْ
عَمِلَ
صَالِحًا
فَلِأَنفُسِهِمْ
يَمْهَدُونَ
وَمَن ققق
ققققققق قHer kimق inkar ederse,
inkarı kendi aleyhinedir. Ve kim de salih amel işlerse, kendileri iقcedil;in rahat bir yer hazırlamış
olurlarق (Rum, 30/44).ق ق Kurقanقda iman ile salih amel pek
قcedil;ok ayette birlikte zikredilmiş ve bunların etle tırnak gibi birbirinden ayrılmayacağı
vurgulanmıştır. İman dikilen bir meyve fidanına benzeticek olursa amel de onun dibinin
قcedil;apalanması , sulanması zararlı dalların budanmasıdır. Eğer bunlar yapılmazsa nasıl ki
meyve fidanından fayda elde edemezsek ve zamanla o fidan kuruyup gidercekse salih amelle
beslenmeyen desteklenmeyen iman bizi son nefese kadar gقtقrmeyebilir, bu da kişi
iقcedil;in felaket demektir. Rabbim son nefesimizde de bizlere iman nasip eylesin! قKişi
nasıl yaşarsa قyle قileق, nasıl قileقrse de قyle haşrolunurق
sقzق bizim kقltقrقmقzde قnemli yer etmiştir. Amel
imandan bir cقm mقdقr? Değil midir? Konusuna girip kelamق bir tartışma
yapmak istemiyorum ama şunu ifade etmeliyim ki; amelsiz iman olmaz, o iman bizi daha
قnce de belirttiğim gibi قtelere gقtقremez. Karşı karşıya kaldığımız ciddi
imtiharlarda Allahقa isyan edip haşa ve kella iamandan قcedil;ıkabiliriz. Bundan dolayı
hayatımızı salih amellerle donatmalıyız. Tabii ki imanımız قzerine gقneşin doğup
battığı herşeyden قcedil;ok daha değerlidir. Amelin Allah katındadeğer bulabilmesi iقcedil;in
onun iman dairesi iقcedil;ersinde olması lazım yani; Bir amelin salih olabilmesi iقcedil;in ameli
işleyen kimsenin mقmin olması, şirk ve gقşterişten uzak durması, ameli iyi bir niyet ve
ihlasla yapması ve amelin İslamقın prensipleriyle قatışmaması gerekir. İnanmayan
bir insanın yaptığı gقzel, faydalı, işler قsalih amelق kapsamında
değerlendirilemez. قcedil;قnkق amelin sıhhati iقcedil;in imanın gerekli olduğunu
Yقce Kitabımız Kurقan şقyle ifade etmektedir: ق
وَمَنْ
يَكْفُرْ

أَنْ يَكُونَ
اللَّهُ
وَرَسُولُهُ
أَحَبَّ
إِلَيْهِ
مِمَّا
سِوَاهُمَا ،
وَأَنْ
يُحِبَّ
الْمَرْءَ
لاَ

يُحِبُّهُ
إِلاَّ
لِلَّهِ ،
وَأَنْ
يَكْرَهَ
أَنْ يَعُودَ
فِى
الْكُفْرِ
كَمَا
يَكْرَهُ
أَنْ
يُقْذَفَ فِى
النَّارِ ل

ل ل ل ل "Uuml;ccedil; haslet vardır; bunlar kimde bulunursa o, imanın tadını tadar: Allah ve Resulünü, Allah ve Resülünden başka her şeyden fazla sevmek, Sevdiğin! Allah için sevmek, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra, tekrar küfre dönmeyi ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görme, asla istememek." (Buharî, İman, 9, No: 16. I, 9-10.) Bir başka hadislerinde Peygamberimiz (a.s.), iman ve hayat ilişkisine şöyle dikkatlerimizi çekmektedir:

الإِيمَانُ
بِضْعٌ
وَسَبْعُونَ
أَوْ بِضْعٌ
وَسِتُّونَ
شُعْبَةً
فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لاَ
إِلَهَ
إِلاَّ
اللَّهُ
وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ
الأَذَى عَنِ
الطَّرِيقِ
وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ

